

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. den Haak

BEL/BOSE

Doorkiesnummer (023) 514 4251

haakm@noord-holland.nl

116

Betreeft: Herindelingsadvies gemeenten Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer

Excellentie,

Op 7 mei 2013 hebben wij van de gemeenten Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer het herindelingsadvies 'Het beste van drie werelden in één gemeente' ontvangen. Het herindelingsadvies is conform artikel 5 van de Wet arhi voorbereid en vastgesteld op 23 april 2013 door de gemeenteraden van Graft-De Rijk en Schermer en op 25 april 2013 door de gemeenteraad van Alkmaar. De gemeenten beogen te fuseren per 1 januari 2015. Bij deze ontvangt u, conform artikel 5, lid 3 van de Wet arhi, het herindelingsadvies (*bijlage 1*) met in deze brief onze zienswijze daarop.

Bestuurlijk proces

Het herindelingsadvies van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer is het resultaat van een proces dat een aantal jaren geleden is ingezet door de gemeenten Graft-De Rijk en Schermer. Zij zijn tot de conclusie gekomen dat een grotere bestuurlijke schaal onontkoombaar is om de dienstverlening op orde te houden, kwaliteit te kunnen blijven leveren en een serieuze gesprekspartner te zijn. Met de decentralisaties en de lagere uitkering uit het gemeentefonds komen beide gemeenten alleen nog maar verder onder druk te staan. Samenwerking met elkaar en andere gemeenten is niet (langer) afdoende om deze uitdagingen aan te kunnen. De vele en verschillende samenwerkingsverbanden leiden daarnaast tot onoverzichtelijke en minder effectieve sturing en tot minder democratische legitimatie. Beide gemeenten hebben daarom gekozen voor een herindeling, omdat nog verdere samenwerking geen oplossing is. Een fusie met de gemeenten Zeevang en Beemster is ook verkend, maar bleek niet haalbaar.

De gemeentebesturen van Graft-De Rijk en Schermer hebben een intensief, zorgvuldig en transparant proces doorlopen met hun

Verzenddatum

13 JUNI 2013

Kenmerk

69086 / 193149

Uw kenmerk

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

inwoners, maatschappelijk middenveld en omliggende gemeenten om uiteindelijk te komen tot hun fusiepartner Alkmaar. Wij vinden het een logische en goede keuze dat deze twee van oudsher 'natuurlijke partners' elkaar daarbij niet hebben losgelaten. In de vorige collegeperiode hebben wij een fusie van enkel deze twee gemeenten afgeraden. Wij willen de gemeentebesturen van Graft-De Rijk en Schermer complimenteren met de manier waarop zij zijn omgegaan met deze boodschap en hoe zij uiteindelijk hun processen hebben ingezet en doorlopen. Tegelijkertijd spreken wij onze waardering uit voor alle (buur)gemeenten die open hebben gestaan voor de gesprekken met Graft-De Rijk en Schermer en in het bijzonder uiteraard voor de gemeente Alkmaar. Alkmaar heeft op een respectvolle en constructieve wijze geparticipeerd in de zoektochten van beide gemeenten, daarbij oog gehouden voor ieders belangen en ook haar eigen inwoners en maatschappelijk middenveld bij deze discussie betrokken.

Regionale context

Ons college vindt het, vanuit onze rol om de regionale belangen te bewaken en onze algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale bestuur, belangrijk dat bestuurskrachtversterkingen worden gezien en besproken in regionaal verband. Daarom hebben de gedeputeerde gemeentelijke samenwerking en de commissaris van de Koning op 11 mei 2012 de portefeuillehouders 'regionale samenwerking' van de acht gemeenten in de regio Alkmaar' uitgenodigd voor een overleg over de fusiebewegingen van Graft-De Rijk en Schermer in de regio en wat dit betekent voor de andere gemeenten.

In dit overleg is geconcludeerd dat er bestuurlijk draagvlak is bij de colleges zowel voor de fusie van Alkmaar en Graft-De Rijk als voor de fusie van Schermer met Alkmaar of Heerhugowaard². Alle gemeenten vinden dat er met deze fusievarianten sprake is van evenwichtige bestuurlijke verhoudingen en zogenaamde restproblematiek niet aan de orde is. De gemeenten voorzien voor zowel de korte als langere termijn geen andere fusies binnen de regio Alkmaar. Beide fusievarianten zijn duurzaam en passen binnen de regionale samenwerking of belemmeren deze samenwerking niet.

Tevens is afgesproken dat de gemeenten Alkmaar, Graft- De Rijk en Schermer een regiovisie zouden opstellen over de effecten van de op handen zijnde herindeling(en) op de bestuurskracht van en verhoudingen in de regio, waarbij bovenstaande conclusies meegenomen en verder uitgezocht zouden worden. De andere

¹ Te weten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Graft-De Rijk, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Schermer

² Schermer had op dat moment nog een keuze te maken tussen Alkmaar en Heerhugowaard

regiogemeenten hebben ingestemd met de regiovisie uit bijlage 4 van het herindelingsadvies. Dit geeft ons het vertrouwen dat de gemeenten met zijn achten tot 2015 en met zijn zessen na 2015 op een constructieve manier verder zullen kunnen werken aan het verstevigen van de regionale samenwerking. Dat is, zeker gezien de nieuwe taken die op de gemeenten afkomen, van groot belang.

Toetsing herindelingsadvies aan het beleidskader gemeentelijke herindeling

Ons college is van mening dat het herindelingsadvies van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer uitstekend past binnen de kaders zoals gesteld in het beleidskader gemeentelijke herindelingen d.d. 12 juli 2011. Dit was het vigerende beleidskader ten tijde van het proces van de drie gemeenten om te komen tot dit herindelingsadvies. Zoals ook verwoord in het nieuwe beleidskader gemeentelijke herindeling dat u recent naar de Tweede Kamer heeft gestuurd, moeten overgangsproblemen tussen beleidskaders voorkomen worden en zal het voorstel van Alkmaar, Graft- De Rijk en Schermer worden doorgezet op basis van het beleidskader uit 2011. Ook al zijn we ervan overtuigd dat het herindelingsvoorstel van deze drie gemeenten tevens past binnen de kaders van het nieuwe beleidskader, zullen wij nu achtereenvolgens ingaan op de drie hoofdcriteria uit het beleidskader uit 2011:

1. Draagvlak

- **Lokaal bestuurlijk**
Het herindelingsadvies is vastgesteld op initiatief van de drie betrokken gemeenteraden en de drie gemeenteraden zijn het dan ook eens met de voorgestelde fusie. Ook de start van het proces is een initiatief van de gemeenten zelf.
- **Maatschappelijk**
De drie gemeenten hebben een zorgvuldig, transparant en intensief proces doorlopen met hun inwoners en het maatschappelijk middenveld om te komen tot de meest geschikte fusiepartner c.q. deze fusie. De gemeentebesturen hebben diverse initiatieven ondernomen om maatschappelijk draagvlak te organiseren (zie paragraaf 6.2 van het herindelingsadvies). Bijzonder om hier te benoemen is dat Schermer gehoor heeft gegeven aan de geluiden uit de kern Oterleek - over het toegevoegd willen worden aan Heerhugowaard in plaats van Alkmaar - door middel van een onderzoek in deze kern. Uitkomst was dat een grote meerderheid van de inwoners van Oterleek koos voor ongedeelde aansluiting van Schermer bij Alkmaar.
Uiteindelijk zijn er geen zienswijzen binnengekomen van inwoners uit Schermer of Graft-De Rijk. Zeven inwoners uit de gemeente Alkmaar hebben een (al dan niet gemotiveerde)

negatieve zienswijze ingediend over onder andere de niet logische samenhang van de nieuwe gemeente en de afstand tussen burger en bestuur. Wij zijn van mening dat de gemeenten Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer in hun reactie op de zienswijzen (en in het herindelingsadvies zelf) overtuigend hebben aangegeven dat er wel degelijk logische samenhang is tussen de drie gemeenten en dat men de verbinding tussen de inwoner en het bestuur zal waarborgen door bijvoorbeeld specifiek toegesneden kernenbeleid en buurt- en wijkbeleid (door) te ontwikkelen.

- **Regionaal bestuurlijk**
De drie betrokken gemeenten hebben alle gemeenten in de regio expliciet uitgenodigd om een zienswijze te geven op hun herindelingsontwerp. De colleges van de gemeenten Koggenland en Heerhugowaard hebben gereageerd en wensen de drie gemeenten veel succes met hun fusietraject.

Gezien bovenstaande zijn wij van mening dat er sprake is van ruim voldoende draagvlak, zowel lokaal bestuurlijk, maatschappelijk als regionaal bestuurlijk.

2. Inhoudelijke noodzaak

- **Bestuurskracht**
Zoals we eerder al kort hebben uiteengezet, staat de bestuurskracht van Graft-De Rijk en Schermer onder druk. De nieuw te vormen gemeente zal ruim 105.000 inwoners tellen. Op die schaal moet het wat ons college betreft goed mogelijk zijn om een organisatie te vormen die voldoende kennis, kunde en professionaliteit in huis heeft om de opgaven van de nieuwe gemeente aan te kunnen. Tegelijkertijd is de omvang van de organisatie ook zodanig dat zij voldoende robuust is om minder kwetsbaar te zijn en continuïteit te waarborgen. Tot slot vormt de nieuwe gemeente een serieuze gesprekspartner, mag verwacht worden dat het een substantiële bijdrage kan leveren aan het oppakken van regionale opgaven in de regio Alkmaar en zal het in staat zijn om voldoende rekening te houden met de diversiteit van de lokale gemeenschappen door middel van kernenbeleid en buurt- en wijkbeleid.
- **Regionale opgaven en samenhang**
De nieuwe gemeente zal in staat zijn om samen met de andere vijf gemeenten in de regio de maatschappelijke opgaven en taken op het gebied van wonen, ruimtelijke ordening, economische zaken, verkeer en vervoer, duurzaamheid en zorg op te pakken. De regio Alkmaar kan daarbij, net als de deelregio's Kop van Noord-Holland en West-Friesland, aansluiting zoeken bij de vijf kansrijke clusters die zijn benoemd op Noord-Holland Noord niveau (agri, health, energy, maritiem en leisure). Met zes gemeenten zal de afstemming en

samenwerking efficiënter en effectiever zijn en is er minder concurrentie.

- **Financieel perspectief van gemeenten**

Wij hebben een analyse gemaakt van de verwachte financiële positie van de nieuwe gemeente (*bijlage 2*). Onze conclusie is dat de nieuwe gemeente naar verwachting een gezonde financiële positie zal hebben.

3. Urgentie

De gemeenten hebben naar onze mening in het herindelingsadvies overtuigend uiteengezet waarom deze fusie urgent is: Graft-De Rijk en Schermer ervaren bestuurskrachtproblemen, hebben andere oplossingen beproefd maar samenwerking is niet langer voldoende. Zonder deze fusie zullen deze gemeenten “verdrinken in de opgaven”.

Overige criteria

- **Duurzaamheid**

Wij zijn het met de gemeenten eens dat de omvang van de nieuwe gemeente, zowel qua oppervlakte als inwonertal, in combinatie met de economische, culturele en toeristisch-recreatieve mogelijkheden als voldoende robuust voor de komende tijd kan worden gekwalificeerd. Andere gemeenten hebben laten weten verder geen fusies binnen de regio Alkmaar te voorzien op de korte dan wel langere termijn. Zij hebben zich duidelijk uitgesproken voor samenwerking om voldoende toegerust te zijn en blijven voor de toekomst. De fusie van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer leidt niet tot restproblematiek.

- **Interne samenhang van de nieuwe gemeente**

De drie gemeenten zijn met elkaar verbonden door de rijke cultuurhistorie, de Eilandspolder en de recreatieve, toeristische en economische mogelijkheden van stad en platteland. De nieuwe gemeente zal een duidelijke identiteit hebben, dat treffend wordt verwoord door de leus ‘Holland in het klein maakt de nieuwe gemeente groots’. Een belangrijke uitdaging voor de nieuwe gemeente is om met kernenbeleid en buurt- en wijkbeleid haar inwoners zoveel mogelijk te betrekken en verbinden. De drie gemeenten zijn al volop bezig om dit beleid te ontwikkelen.

- **Evenwichtige regionale bestuurlijke verhoudingen**

Zoals al eerder aangegeven is deze fusie besproken in regionaal verband. De nieuwe gemeente zal een meerwaarde kunnen leveren bij het oppakken van regionale opgaven, in samenwerking met de andere vijf gemeenten in de regio, gemeenten uit aangrenzende regio's en de provincie. De vijf regiogemeenten kiezen voor intensivering van de samenwerking en worden door de fusie van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer

dus niet belemmerd in deze ontwikkeling. De schaal van de nieuwe gemeente wordt niet dusdanig veel groter dat deze zich niet langer goed verhoudt tot de andere vijf gemeenten of gemeenten uit aangrenzende regio's.

Beoogde fusiedatum en verkiezingen

De drie gemeenten hebben aangegeven het wenselijk te vinden hun fusie te laten ingaan per 1 januari 2015. We steunen de gemeenten in deze ambitie en willen u daarom verzoeken om, conform het beleidskader, voor deze gemeenten de reguliere raadsverkiezingen van maart 2014 uit te stellen. De zittingsduur van de raden van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer wordt dan met een korte periode verlengd.

Aangezien op alle belangrijke aspecten onze conclusie is dat het herindelingsadvies van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer positief moet worden beoordeeld, staat ons college zeer positief tegenover deze fusie. Wij verzoeken u daarom het herindelingsadvies zo spoedig mogelijk om te zetten in een wetsvoorstel.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland,

provinciesecretaris
T. Kampstra

voorzitter
J.W. Romkes

2 bijlagen

Kopie aan Gemeentebesturen van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer